

**agatha
christie**
**past
na
myši**

Angličtí knihkupci, ale stejně prý i čeští, si všimli, že když vyjde od Agathy Christie

nová kniha, čtenáři přicházejí a říkají: „Dejte mi tu novou Agátul!“ (Příjmení autorky a

název knihy zpravidla neuvádějí.)

„Past na myši“ se hraje v londýnském divadle Ambassadors již 24. sezónu.

Babička nynější anglické královny si k 80. narozeninám přála od londýnské rozhlasové společnosti BBC „něco nového“ od Agathy Christie. Autorka splnila její přání a napsala rozhlasovou hru „Tři slepé myši“. Později z ní vytvořila divadelní hru „Past na myši“.

Jak s úsměvem sama přiznává, má to být náhoda za hru, již měl na mysli Hamlet, ale kterou mu nebylo dopřáno zhlédnout až do konce:

Král Klaudius: Jak se to jmenuje?

Hamlet: „Past na myši“ ... Je to po čertech ostrá věc. Ale co na tom?

Při premiéře roku 1952 Agatha Christie prohlásila: „Docela hezké. Doufám, že jsem si nesedla mezi dvě židle, komedii a tahák. Tak rok, půldruhého to vydrží.“

Za pět a půl roku uvítala s přáteli 2239. představení tisíci lahvešmi šampaňského. V roce 1966 oslavilo divadlo 5814. reprízou patnácté narozeniny hry. „Jsou lidé, kteří na tom byli i šestkrát“, divila se Agatha. „S divadelními hrami je to jako s omáčkou. Někdy se povede, někdy zkusně.“

Když se hrála tato detektivka 17. sezónu, byla uvedena tato čísla: 6800 představení zhlédlo 2 a půl miliónu diváků. V 8 rolích se vystřídalo 113 herců. Garderobiérky vyžehlily 43 km košil, odhozené předměty proděravěly na jevišti už 4 koberce, bylo prodáno 11 km programů. Režisér představení Peter Saunders o „Pasti na myši“ prohlásil, že se stala britskou institucí. Američtí turisté v seznamu pamětihodností mají „Past na myši“ hned za Buckinghamským palácem a Towerem.

Když bylo vnukovi Agathy Christie, Matthewu Pritchardovi, dvanáct let, věnovala mu autorská práva na „Past na myši“. Dnes je to bohatý mladý muž, který se nedávno oženil.

Podobně jako úspěchem svých ostatních prací je Agatha Christie trvajícím popularitou této hry poněkud překvapena.

„Myslím, že je to opravdu výjimečné“, řekla, „ale konec konců je pořád spousta penziónů a spousta vražd. Většina dnešních dívek ale umí líp vařit ... Vývoj ostatně pokračuje i v jiných ohledech. Když se hra začínala hrát, platilo se v penziónu sedm liber týdně, dnes už to dělá dvacet“ ...

agatha christie

„V dětství jsem slyšela jednu hádanku, která mne přiměla k rozhodnutí psát detektivní romány: jistý muž měl v kalhotách díru a v důsledku toho zemřel. Vysvětlení: Byl to potápěč ve skafandru.“

Mary Clarissu Miller — k nimž později přidala druhé příjmení Christie. To jí už ovšem bylo čtyřicet let a měla za sebou studia v Paříži, kde se také seznámila se svým manželem Archibaldem. S první světovou válkou se vrací Agatha do rodného Torquay, kde — zatímco manžel bojuje ve Francii — pracuje v nemocnici.

Svůj první detektivní román — „Záhada na zámku Styles“ vydává až po válce v roce 1920; to už je jí sice třicet, ale román má zato natolik pronikavý úspěch, že rázem udělá z Agathy známou spisovatelku. Roku 1926 následuje za první knihou druhá — obzvlášť úspěšný detektivní román „Vražda Rogera Ackroyda“ a za ním pak úctyhodná řada dalších, která sahá až do našich dnů a čítá dnes přes osmdesát titulů. Některé z románů vydala pod jménem, které získala manželstvím se svým druhým manželem — sirem Maxem Edgarem Mallowanem, pod pseudonymem Mary Westmacott napsala několik sentimentálních dívčích románů.

Za svou literární činnost byla Agatha Christie odměněna řadou vyznamenání, čestným doktorátem, je členkou Královské literární společnosti a k osmdesátým narozeninám jí britská královna udělila šlechtický titul.

Tato dnes už šestaosmdesátiletá dáma, jejíž sláva sahá doslova po celém světě, se narodila z anglické matky a amerického otce F. A. Millera v září 1890 v Torquay, v Devonském hrabství na jihu Anglie, kde byla také pokřtěna na Agathu

agatha christie past na myši

Detektivní hra o dvou dělech
Přeložila Olga Rychliková

Režie:

Bedřich Jansa

Výtvarník scény a kostýmů:
Alexander Babraj

Scénická hudba:
Karel Kupka

Dramaturg:
Vlasta Krautmanová

Představení řídí Miroslav Bílek
Text sleduje Marta Chváilková

Mollie Ralstonová
Giles Ralston
Kryštof Wren
Paní Boylová
Major Metcalf
Slečna Casewellová

Pan Paravicini
Seržant Trotter

Premiéra dne 10. ledna 1976
v Divadle Jiřího Myrona

STATNÍ DIVADLO V OSTRAVE,
NOSITEL RADU PRÁCE

Jana Vanková
Václav Antoš
Stanislav Šárský
Dagmar Veselá
Přemysl Matoušek
zasloužilá umělkyně
Jiřina Froňková
Ivan Dědeček
Adolf Kohuth

autorčino autointerview

„První otázka kladená autorovi, ať už osobně nebo poštou, zní: „Kam na ty nápady chodíte?“ Jste ve velkém pokušení odpovědět: „Vždycky si pro ně zajdu k Harrodsovi“, nebo „Většinou je mám z Army and Navy Stores“, případně odsek-nout: „Zkuste to u Markse & Spencera.“

Zdá se, že obecné mínění je neochvějně pře-svědčeno, že existuje nějaký kouzelný zdroj ná-padů a že autoři přišli na to, jak z něho čerpat. Stěží můžete tazatele odkázat do dávných alžbě-tinských časů, k Shakespeareovi:

Kde se líhne milkování?
V hlavě? V krve kolotání?
Z čeho? Kde si krmi shání?
Pověz! Pověz!

S jistotou lze říci jen tolik: „V mé hlavě.“ To ovšem nikomu nic nevysvětlí. Jestliže se vám váš tazatel zamlouvá, nevzpírejte se a vyjděte mu radši trochu vstříc.

„Když se vám nějaký nápad zdá zvlášť zajímavý a máte pocit, že byste z něho dokázal něco udě-lat, musíte kolem něho kroužit jako ostříž, snažit se na něj vyzrát, opracovávat jej a hníst a po-stupně jej dostat do potřebného tvaru. Pak ten nápad ovšem musíte začít psát. To už ani zda-leka není taková zábava – najednou je to tvrdá práce. Jiná možnost je, že si člověk takový nápad pečlivě uschová do zásoby a použije ho třeba za rok nebo za dva.“

Druhá otázka – nebo spíš tvrzení – pak obvykle bývá: „Předpokládám, že většinu svých postav berete ze skutečného života, ne?“

Tento oblungý předpoklad je třeba dotčeně od-mítnout.

„To tedy ne. Vynalézám je. Jsou moje. Musí to být moje postavy, musí dělat to, co chci, aby dělaly; být tím, čím je chci mít; musí pro mne ožít, mít občas své vlastní nápady, ale jen proto, že já jsem je nadala skutečností.“

A tak je autor původcem nápadů a postav – ale teď stojí před třetí nutností: kam je situovat. První dva faktory pocházejí z vnitřních zdrojů, kdežto ten třetí je vnější – musí tu být – čekat

– musí už existovat. Ten si nevymyslíte – je tu – je skutečný.

Chce to jen natáhnout ruku, vzít si a vybrat. Vlak, špitál, londýnský hotel, karibská pláž, ven-kovské městečko, koktajlová party, divčí škola. Vyžaduje to jen jednu věc – aby tam byli – aby existovali. Skuteční lidé a skutečná místa. Určité místo v čase a prostoru. Jenomže při mém stáří a při mém způsobu života – jak můžete získat úplnou informaci, když to nevidíte na vlastní oči a neslyšíte to sám? Odpověď je překvapivě jed-noduchá.

Vždyť to je to, co vám každý den přináší tisk, co vám je předkládáno v ranních novinách pod hlavičkou „Co přinesl den“. Nasbírejte si to na první stránce. Co se dnes ve světě děje? Co lidé říkají, co si myslí, co dělají? Nastavte zrcadlo Anglii v roce 197...

Jen se podívejte na první stránku novin a můžete si vzít který den v měsíci chcete, poznamenávejte si to, uvažujte, kam to zařadit. Každý den se tu zabiji.

Je uskrcena dívka.

Zbita stará žena a oloupena o nepatrné úspory. Mladí muži či chlapci přepadají nebo jsou pře-padáni.

Budovy a telefonní budky jsou demolovány a vykrádány.

Pašují se drogy.

Loupeže a projevy fyzické brutality jsou na den-ním pořádku.

Pohřešují se děti a mrtvolky zavražděných dětí se nacházejí pár kroků od domova.

Což je možné, aby tohle byla Anglie? Je Anglie opravdu taková? Člověk cítí, že ne – ještě ne, ale mohla by taková být. Strach burcuje – strach z toho, co by mohlo být. Ani ne tak kvůli tomu, co se opravdu děje, ale kvůli příči-nám, které to možná má. Některé jsou známe, jiné neznámé, ale člověk je cítí. A nejenom u nás, v naší zemi. Na dalších stránkách najdete menší sloupečky – přinášející zprávy z Evropy – z Asie – z obou Amerik – zprávy z celého světa.

Únosy letadel.

Únosy dětí.

Násili.

Nepokoje.

Neřád.

Anarchie, která stále vzrůstá.

Zdá se, že to vše směřuje ke kultu detrukce, k rozkoši z krutosti. Co to všechno znamená? Z minulosti se jako ozvěna vrací alžbětinská věta, hovořící o Životě:

„... je to příběh,
vypravovaný blbcem, hrůzostrašný,
leč nesmyslný veskrz.“

A přesto člověk ví – z vlastního poznání – jak mnoho laskavosti v tomto našem světě stále je – prokazované vlídnosti, dobroty srdce, činů, dik-tovaných soucitem, vlídnosti souseda k souse-dovi... Tak proč tedy ta fantastická atmosféra věcí, které se dějí – které jsou nepopíratelnými fakty?

Vedoucí technického provozu: Václav Kožušník – jevištní mistr: Jiří Vaněk, Antonín Pajer – mistr osvětlení: Leopold Hanzel – vedoucí elektroakustiky: Bořivoj Wojnar – vedoucí vlásenkárny: Vojmil Nytra – vedoucí garderobiér: Zdeněk Slíva – vedoucí rekvizit: Jan Benek – vedoucí dekoracních dílen: ing. Zdeněk Schön-wälder – vedoucí dámské krejčovny: Bohuslava Čiháková – vedoucí pánské krejčovny: Milan Mončka.

Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha. Program Státního divadla v Ostravě, vyšlo k premiéře detektivní hry Agathy Christie „Past na myši“ dne 10. ledna 1976. Redakce Vlasta Kraut-manová, grafická úprava Alexander Babraj, foto František Krasl, typografická spolupráce Antonín Mosler. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14. Cena 3 Kčs

